

46
September
2009

DANMARKS DOMSTOLE

*Danmarks Domstole
på vej*

Mod nye udfordringer

*Nye tider for tinglys-
ningsmedarbejderne*

*Til kamp for kvalifice-
ret mediedækning*

*Kan en handicappet
person ikke være
lægger?*

*Hvem fastsætter
straffene?*

Indhold

Danmarks Domstole på vej 3-5

Mod nye udfordringer 6-9

Nye tider for tinglysnings-
medarbejderne 10-13

Til kamp for kvalificeret
mediedækning 14-17

Kan en handicappet person
ikke være lægdommer? 18-20

Ej en saga blot! 21-22

Hvem fastsætter straffene? 23-27

Kort nyt 28-31

26-29

Næste nummer af
Danmarks Domstole
udkommer den 1. december
2009. Der er deadline for
indlæg den 23. oktober
2009.

Digital tinglysning giver pote på sigt

Når den digitale tinglysning har premiere den 8. september 2009, vil det være et stort skridt i retning af digital forvaltning i Danmark. For første gang bliver det muligt at automatisere en juridisk prøvelse, hvor brugere med en digital signatur kan få tinglyst dokumenter om fast ejendom. Digital tinglysning vil med tiden give væsentligt hurtigere sagsbehandling, og der vil også være et betydeligt besparel- sespotential for staten, professionelle brugere og borgere.

Der vil være en overgangsperiode, når et omfattende og i international sam- menhæng ret unikt system bliver taget i brug. Tinglysningsretten vil komme til at behandle flere sager end normalt efter den midlertidige lukning af tinglysnings- brugere og medarbejdere skal vænne sig til nye arbejdsgange, og systemet vil løbende blive justeret i takt med de praktiske erfaringer. Derfor vil der uundgå- eligt være problemer i indkøringsperioden frem til nytår, så vent med at give det nye system karakterer.

Tinglysning har i mange år været en fast bestanddel af byretternes virke, og derfor er det på sin vis også en vemodig afsked for de mange medarbejdere, der – flere igennem hele deres arbejdsliv – har tinglyst ved domstolene. Helt til slut har med- arbejderne vist stor ansvarlighed, og mange har været villige til at yde en ekstra indsats for at bringe den vigtige opgave helt til dørs.

Det har ikke mindst været en stor opgave for byretterne og Tinglysningsretten at komme i bund med de gamle papirdokumenter før overgangen til digital tingly- ning. Især i en situation, hvor retterne fortsat er presset af et stigende sagsantal. Før sommerferien fik domstolene en saltvandindsprøjtning, som har betydet, at ret- terne hen over sommeren har kunnet ansætte flere medarbejdere, der kan hjælpe med at nedbringe sagsbunkerne.

Den ekstra bevilling vil naturligvis have en positiv effekt på retternes sagsbehand- ling, men de konkrete resultater vil dels afhænge af, om retterne bliver ved med at have en øget vækst i antallet af modtagne sager, dels om det bliver muligt at sikre en stabil bemanning i forbindelse med den kommende flerårsaftale om domstolenes økonomi.

Domstolsstyrelsen, august 2009

Niels Grubbe
Formand for bestyrelsen

Adam Wolf
Direktør

Direktør Adam Wolf. Foto: Mirakelfoto.

Danmarks Domstole på vej

Domstolenes værdier ligger fast, men de fysiske, geografiske og teknologiske rammer er under forandring. Det samme er domstolenes kultur og udtryksform. Digital forvaltning, kvalitetsudvikling og livslang læring vil præge Danmarks Domstole i de kommende ti år.

Af direktør Adam Wolf, Domstolsstyrelsen

I det helt store perspektiv er vi på vej væk fra en domstolsstruktur og en type domstole, som fungerede godt i hele det 20. århundrede, og på vej mod et domstolssystem, der er indrettet på det 21. århundredes behov.

Domstolenes grundlæggende værdier er i det væsentlige uforandrede, men de fysiske, geografiske og teknologiske rammer er under forandring. Og det samme er domstolenes kultur,

herunder den måde vi formidler, vedligeholder og kommunikerer vores værdier på i forhold til nye generationer af medarbejdere og brugere.

Det er en udvikling, som bringer os fra de små hyggelige, men sårbare, byretter med den enkelte dommer i centrum til moderne arbejdspladser, som har tilstrækkelig kapacitet og fagligt miljø til at håndtere alle typer af sager. Det er en udvikling, der sup-

plerer det traditionelle fokus på den enkelte ansattes faglige grunduddannelse og personlige integritet til også at betone de fælles udviklingsmål, den vedvarende kompetenceudvikling og de fælles standarder for kvalitet og god service.

Det er også en udvikling, der bringer os fra det 20. århundredes papirtunge og unødigt tidskrævende arbejdsprocesser til egentlig digital forvaltning ►

Domstolsstyrelsen. Foto: Mirakelfoto.

med elektronisk lagring, behandling og udveksling af dokumenter og data, såvel internt som i forhold til brugere og samarbejdspartnere. Det er en udvikling, der forenkler brugernes adgang til informationer og indgang til sagsforløb og skaber lettelser i hverdagen. Samtidig skal digitaliseringen af papirgange og støtteprocesser sikre kortere sagsbehandlingstider og skabe bedre tid til den gode service og den personlige dialog, som altid bør være domstolens kendetegn.

Vi er der ikke endnu, men vi er på vej. De kommende år vil domstolsreformen for alvor blive hverdag. De nye opgaver vil blive rutine, de fysiske rammer vil falde endeligt på plads, og sagsbunkerne – og dermed sagsbehandlingstiderne – vil falde til et niveau, som er værdigt for et moderne retssamfund. Det sidste forudsætter naturligvis, at de fornødne ressourcer er til rådighed.

Domstolsreformen er en ramme, som først beviser sit værd, når rammen fyl-

des ud med gode og effektive rutiner, ny teknologi, høj kvalitet og vedvarende kompetenceudvikling. Derfor vil hovedopgaven de næste 10 år være at fylde rammen ud under tre overskrifter:

- Digital forvaltning og effektive arbejdsprocesser
- Systematisk kvalitetsudvikling
- Udviklende arbejdspladser med livslang læring

Retten i Næstved. Foto: Mirakelfoto.

Digital forvaltning

Den digitale tinglysning vil de kommende år blive hverdag og bane vejen for nytænkning og digital forvaltning på andre sagsområder. Det er et af de områder, hvor domstolene halter efter både den øvrige samfundsudvikling og udviklingen i andre lande. Men vi er godt på vej og i fuld gang med at føre vores fagsystemer over på en moderne platform med digitale processer, elektronisk dokumentudveksling med brugere og automatisering af en række papirgange. Video, lyd og talegenkendelse vil blive en hjælp til domstolenes brugere, men kan også skabe hurtigere gennemløb i en række sager. Endelig skal domstolene stille deres viden og praksis til rådighed for offentligheden i form af en let tilgængelig og fagligt anvendelig domsdatabase. Og først og fremmest skal vi bygge videre på bedste praksis, så vi sikrer, at den digitale forvaltning understøtter effektive sags-gange, høj kvalitet og god service.

Systematisk kvalitetsudvikling

Domstolsreformen har skabt rammen, men det er sagsbehandlingen i hverdagen, der skal skabe de synlige resultater og herigennem vedligeholde den tillid, som borgerne med rette har til domstolene. Mulighederne for etablering af faglige miljøer lokalt i retterne er nu væsentligt forbedrede, men de faglige miljøer skal naturligvis skabes og holdes levende i dagligdagen. Med forårets inspirationsdag er kvalitetsarbejdet skudt i gang, men jeg er ikke i

tvivl om, at det i løbet af de næste 10 år vil være en hovedopgave at udvikle en egentlig fælles kvalitetskultur ved Danmarks Domstole.

Udviklende arbejdspladser med livslang læring

Forudsætningen for kvalitet, service og effektivitet er kompetencer. Det er ikke længere nok at have en god eksamen eller en fin grunduddannelse. Vores kompetencer forældes, og vi skal sikre udviklende arbejdspladser ved domstolene, hvor livslang læring er helt naturlig. Vi må – som resten af arbejdsmarkedet – erkende, at vi ikke kan rekruttere og fastholde de gode medarbejdere alene på vores ry og rygte. Vi skal tilbyde god ledelse samt udvikling og ansvar i jobbet, og vi skal åbne vores karriereveje for erfaringer fra andre sektorer. Vores opgaver er nogle af de mest spændende og ansvarsfulde i samfundet, og med attraktive arbejdspladser, der i øvrigt kan måle sig med resten af samfundet står vi stærkt i konkurrencen om de bedste medarbejdere i fremtiden.

Der er nok at tage fat på de næste 10 år, men med afsæt i domstolsreformen og et stærkt fokus fremover på digitalisering, kvalitet og udviklende arbejdspladser er der grund til at tro på, at vi i 2019 med stolthed kan måle os med de bedste domstolssystemer i Europa. ■

“ Den digitale tinglysning vil de kommende år blive hverdag og bane vejen for nytænkning og digital forvaltning på andre sagsområder. ”

Domstolsstyrelsen. Foto: Mirakelfoto.

Mod nye udfordringer

I anledning af Domstolsstyrelsens ti-års jubilæum har redaktionen bedt en række fremtrædende personer på retsområdet om at give deres perspektiv på, hvilke tendenser og udfordringer, der vil præge retterne og Domstolsstyrelsen over de næste ti år.

I år fejrer Domstolsstyrelsen sit 10-års jubilæum som selvstændig styrelse. I sidste nummer af Danmarks Domstole kunne du læse en række bud på de vigtigste begivenheder i de foregående ti år. Nu benytter vi lejligheden til at tage et kig i spåkuglen for at se på de kommende udfordringer og muligheder for domstolene og Domstolsstyrelsen, inden 20-års jubilæet banker på.

Justitsminister Brian Mikkelsen.
Foto: Klaus Hosting.

Brian Mikkelsen

“Som bekendt er det svært at spå, især om fremtiden, men der er næppe tvivl om, at den udvikling, vi har set i de senere år, med en tendens i befolkningen til at forvente hurtige løsninger, herunder hurtige afgørelser ved domstolene, og befolkningens generelt øgede forventninger til den offentlige service, også vil præge udviklingen ved domstolene i de kommende år. Det gælder både på det civile område og på straffesagsområdet.

Med domstolsreformen er der skabt de strukturelle og processuelle rammer, der er nødvendige for at fastholde og forstærke domstolenes position som samfundets primære forum for konfliktløsning og rets-

håndhævelse. Det er nu op til domstolene at udfylde rammerne på en god og tidssvarende måde til gavn for borgerne og retssikkerheden.

En central opgave i de kommende år vil derfor bestå i at fortsætte arbejdet med at videreudvikle domstolene som en moderne statsinstitution, der kan kombinere kravet til effektiv ressourceudnyttelse med en høj faglig kvalitet og god service over for borgerne. Domstolsstyrelsen vil som hidtil skulle spille en væsentlig rolle i dette arbejde, der som vigtige elementer bl.a. har en fornyelse af domstolenes IT-systemer og fortsat fokus på dommerarbejdet som en attraktiv karrierevej for dygtige og samfundsenkede jurister.” ■

Jørgen Grønnegård Christensen

“Domstolene og Domstolsstyrelsen er kommet godt fra start efter den store domstolsreform. Det rydder dog ikke vejen for udfordringer. Det bestandige pres for modernisering skaber et pres for forandring, hvor målene ikke altid er helt klare. Samtidig giver det en risiko for, at man aldrig ser de administrative lettelser, som decentraliseringen muliggør. Der ligger en udfordring her.

Dernæst udgør politikerne en udfordring. Nutidens politikere blander sig. Hele tiden og i hvad som helst.

Det har man set og vil man også se fremover på domstolsområdet. Det skaber problemer af administrativ og ledelsesmæssig art. For hver gang politikerne sætter nye specifikke krav op, skaber de også en flaskehals. Det gør det svært at prioritere, svært at vise fleksibilitet og svært at praktisere den skønsomhed, som gode dommere mestrer. Det er en stor udfordring for Domstolsstyrelsen, som inden for de politisk givne rammer skal få det hele til at glide.” ■

Professor, Institut for Statskundskab AU, og medlem af Domstolsstyrelsens bestyrelse, Jørgen Grønnegård Christensen.
Foto: Aarhus Universitet.

Kate Kengen

“I de kommende ti år vil der blive stillet større krav til domstolene omkring sagsbehandlingstider, kvalitet – som jo også er sagsbehandlingstider – service og ikke mindst at domstolene følger med i den teknologiske udvikling. Det bør være muligt for borgerne, at en lang række “ydelser” fra Danmarks Domstole i højere grad kan klares fra brugerens egen pc. Også domstolene skal kunne komme i kontakt med brugerne via deres e-mails i de situationer, hvor loven ikke begrænser det.

En af de største udfordringer for Domstolsstyrelsen i de kommende ti år er at overbevise Finansministeriet om, at hvis vi skal leve op til borgerne krav til os – så koster det altså.

Domstolsstyrelsen skal også have de nødvendige ressourcer til at støtte embeder i den daglige drift og ikke mindst til at videreudvikle Danmarks Domstole.

Og så er det jo selvfølgelig vigtigt, at Danmarks Domstole tilbyder attraktive arbejdspladser – og tilbyder en løn, som tiltrækker og fastholder gode medarbejdere.” ■

Formand for HK Landsklubben Danmarks Domstole Kate Kengen. Privat foto.

Formand for Dommerforeningen Jørgen Lougart. Foto: Jesper Stormly.

Jørgen Lougart

“Inden for de kommende ti år vil Domstolsstyrelsen forhåbentlig i stadig stigende grad kunne anvende kræfter på at støtte domstolenes hovedopgave; nemlig at levere afgørelser af højeste faglige kvalitet. En udfordring for styrelsen i den forbindelse består i at forsøge at rette fokus på kvalitet

i stedet for som nu på kvantitet og produktivitet, og herunder søge at tilvejebringe ressourcer til at udbygge uddannelsessystemet, således at det sikres, at dommerne og det øvrige personale ved domstolene har rige muligheder for at ajourføre deres viden og ikke mindst har tid til det. En anden

stor udfordring i den forbindelse vil være at bistå retterne med gennemførelse af de kvalitetssikringsprojekter, som netop nu er ved at blive sat i verden.” ■

Formand for Danske Advokater Lars Svenning Andersen. Foto: Danske Advokater.

Lars Svenning Andersen

“Danske Advokater ser den væsentligste udfordring i at holde den høje kvalitet og samtidig øge effektiviteten – det har stor betydning ikke alene for vores retssamfund og for borgerne, men også for advokatens daglige arbejde som central bruger af domstolene.

Det vil kræve, at der sker en nedbringelse af sagsbehandlingstiderne og ikke mindst et øget sagsflow i de konjunkturfølsomme sager. Domstolene må blandt andet på det teknologiske område udvikle sig i takt med resten af samfundet. Der bør sikres en langt bedre digital tilgængelighed og kommunikation med domstolenes brugere, der samtidig kan muliggøre en fleksibel, men strammere sagsstyring. Diversiteten og tyngden i sagerne samt hensynet til effektivitet tvinger

domstolene til overvejelser om specialisering, ligesom den øgede kompleksitet stiller krav til dommeres kompetenceudvikling, herunder kendskab til EU-retten.

På kort sigt skal den digitale tinglysning sættes i drift og implementeres sikkert og vellykket.

Når det gælder en forbedret effektivitet, kan den også øges ved, at visse opgaver, der i dag varetages af domstolene, lægges ud til f.eks. advokaterne, og det går Danske Advokater gerne i dialog om.

I Danske Advokater ser vi frem til at fortsætte og udbygge vores gode og tillidsfulde samarbejde med domstolene og Domstolsstyrelsen.” ■

Søren Jenstrup

“Der er ingen tvivl om, at Danmarks Domstole og dermed også Domstolsstyrelsen står over for meget store udfordringer i det kommende årti, ikke mindst som følge af at globaliseringen og tendensen til stadig større harmonisering på europæisk plan også omfatter det arbejde, der foregår i domstolene. Udover selve globaliseringens indflydelse må også spørgsmålet om forholdet til alternative konfliktløsningsmetoder som voldgift og mediation inddrages i overvejelserne over, hvilke udfordringer domstolene står overfor.

Det umiddelbare og nemme svar ville være, at domstolene til enhver tid skal leve op til det omgivende sam-

funds krav, at domstolene skal være moderne, teknologisk veludviklede, fagligt velfunderede osv. Men det besvarer ikke spørgsmålet.

Det helt afgørende er i virkeligheden, hvad det er for et retssamfund, vi vil have, og hvilken retskultur det skal bygge på. Her spiller den indflydelse, der kommer ind over landegrænserne, en afgørende rolle. Jeg kan derfor som svar på spørgsmålet henvise til Advokatrådets anbefaling vedrørende domstolenes fremtid i vores retssikkerhedsprogram – en anbefaling, som viser, at der ikke, på baggrund af det, vi kan forudse, er sikre svar, men derimod behov for visioner.” ■

Formand for Advokatrådet Søren Jenstrup.
Foto: Lett Advokater.

Lord Justice Sir John Thomas

om de udfordringer, som de europæiske retssystemer står over for i de kommende ti år.

“First we must adapt our procedures through improved efficiency so we can continue to deliver the same quality of justice within a tight budget. Second, with the growing amount of legislation having Community origins, we need to develop the best means of ensuring that a judge has access to, and a proper understanding of, the necessary Community legal background; increased availability of materials may lead to “information overload” which a judge needs to deal with. Third, a judge will increasingly be expected to treat a court in another Member State almost as if it is a domestic

court – sending a defendant for trial to, or enforcing a judgment of, the court of another Member State with little more than formalities. A judge will need to have confidence about the workings of the judicial system of that other State by means such as liaison arrangements directly between judges of the Member States.” ■

Præsident for European Network of Councils for the Judiciary Lord Justice Sir John Thomas.
Foto: HMCS.

Nye tider for tinglysningsmedarbejderne

Med forandringerne i tinglysningen må nogle medarbejdere sige farvel til tingbøger og sagsbunker, mens andre siger goddag til nye arbejdsgange og skærbilleder.

Af studentermedhjælper Mads Vibe Jacobsen, Domstolsstyrelsen

En sirlig håndskrift skulle der engang til, hvis du ville arbejde med tinglysning. Tingbøgerne har i århundreder været garant for, at borgere havde retten over deres ejendele. Men der er sket ting og sager siden blækhuset og fjerpenen. Skrivemaskiner og computere har gennem tiden forandret processen, og nu står tinglysning af fast ejendom over for en radikal forandring. Fra den 8. september 2009 forsvinder tinglysning fra byretterne. I stedet bliver tinglysningen digital og samlet i Tinglysningsretten i Hobro.

Harmonisk tinglysning

I de højloftede lokaler i Retten på Frederiksberg deler Betina Nielsen og Susanne Sølvsten kontor. Sammen med en kollega udgør de Frederiksbergs tinglysningskontor. Hver dag indleveres der nye dokumenter, og det giver en hverdag med vekslende opgaver, hvor man aldrig ved, hvad der ligger i bunken, som Betina fortæller. Selvom Betina startede som elev i Retten på Frederiksberg i 2004 og siden hen er blevet kontorassistent, kombinerer hun nu arbejdet med jurastudiet ved Københavns Universitet.

En hyggelig stemning og godt humør mellem de tre kolleger gør hverdagen behagelig: "Vi har det simpelthen så godt. Det er den harmoniske tinglysning," fortæller Susanne. Og med års erfaring har de tre fået ekspertisen helt ud i fingerspidserne.

"Nu er vi blevet rigtig gode, og nu skal vi til at lukke", siger Susanne med let bedrøvelse.

Slut med besøgene

Siden Susanne for 21 år siden startede som elev i Retten på Frederiksberg, har tinglysning gennemgået store forandringer. Dengang stod tingbøgerne på hylderne snarere end på skærbillederne.

"Jeg har faktisk prøvet det i min elevtid. Sådan nogle store tykke brune bøger, hvor hver matrikel har en side. Og så er der titusind forskellige mennesker, der har skrevet i dem med meget forskellig håndskrift. Så at finde ud af det, det var ikke lige sådan til."

Meget har også ændret sig, siden Susanne vendte tilbage til tinglysningen for 12 år siden. I dag er computeren blevet det uundværlige redskab, især siden det nuværende tinglysningsystem blev igangsat i 1995.

“ Nu er vi blevet rigtig gode, og nu skal vi til at lukke. ”

"I gamle dage lagde vi på plads i aktmapperne, og hver eneste ejendom og hver eneste ejerlejlighed havde deres egne mapper. Det er fortid nu, hvor alt er systematiseret i digitale arkiver."

Dengang kunne du besøge tinglysningskontoret for at aflevere dine dokumenter, og det betød, at de på Frederiksberg fik besøg af mange forskellige typer. Lige fra fuskere til sjove og søde mennesker.

"Før hen var der besøgende fra ni til tolv stort set hele tiden. Nogle gange er det lidt ærgerligt, når borgere spørger, om de kan komme ind forbi", siger Susanne.

Klar til et nyt kapitel

I det digitale system vil det blive lettere for borgerne at søge efter oplysninger, men Betina og Susanne kan godt være lidt bekymrede for, at den viden, de og kollegerne i de andre tinglysningskontorer besidder, går tabt.

"Det er jo ikke logisk, hvis man går ind på en lejlighed for at finde for eksempel en servitut, så ligger dokumenterne på hovedejendommen", uddyber Betina.

Susanne er umiddelbart skeptisk over for den første tid i det nye system: "Jeg kan ikke forestille mig andet, end det bliver problematisk. Men de tager jo de svære sager i Hobro." ▶

Kontakten med borgere er stor del af Susanne Sølvstens hverdag på Frederikbergs tinglysningskontor. Foto Domstolsstyrelsen.

Selvom der altså er en smule skepsis at spore hos Betina og Susanne, ser Betina positivt på det nye systems muligheder: “Jeg tror, at det bliver nemmere at tinglyse for eksempel skøder og pantebreve. Det er jo ikke så vanskeligt at udfylde en formular via internettet. Det går jo også hurtigere, når man selv kan gå ind og tinglyse. Man sparer jo alle postgangene frem og tilbage.”

Også Susanne ser, hvordan det kommende digitale system er en naturlig udvikling fra den nuværende tinglysning: “Der er vel altid plads til forbedring. Det er ligesom med mobiltelefonen. Den fungerer meget godt, men der kommer hele tiden nye modeller. Og det skal man jo også støtte.”

Det er Betina enig med hende i: “Der er en historie bag tinglysningen, så på den måde er det da ærgerligt. Men så kommer der jo bare et nyt kapitel.”

Ny hverdag i Hobro

Tinglysningsretten i Hobro bliver den fysiske ramme for det nye kapitel i tinglysningens historie. Her har Hanne-Mette Vedel Madsen siden august 2007 arbejdet med at teste det nye system. Hanne-Mette ser med spænding frem til, hvordan det nye system vil blive modtaget, fordi det bliver radikalt anderledes at arbejde i:

“Det er meget anderledes og vil sikkert også blive et kulturшок for rigtig

mange tinglysningsmedarbejdere, fordi systemet er topmoderne. Derfor bliver det også både udfordrende og sjovt at arbejde med. Systemet er web-baseret og helt med fremme, så det er fantastisk at være en del af. Tænk at få lov til at arbejde med noget, som ingen andre har. Hvis systemet ikke kan svare ja eller nej, vil anmeldelsen blive udtaget til manuel behandling. Det er her, at vores tinglysningsmæssige erfaring ikke kan undværes – og den har vi stadigvæk, selvom systemet er nyt.”

Øvelse gør mester

Det nye system vil betyde en stor forandring i arbejdsgangene for tinglysningsmedarbejderne. Med systemets nye muligheder forsvinder en række procedurer fra tinglysningens arbejdsgange.

“Det kommer til at gå rigtig meget hurtigere, når vi først får øvelsen og fortroligheden med systemet. Alle indkomne anmeldelser skal jo ikke kontrolleres fra ende til anden. Der vil være en masse ting, som systemet allerede har kontrolleret. Hvis en sag skal til manuel behandling, vil systemet angive overfor os, hvad der mangler at blive kontrolleret. Samtidig bliver det langt lettere for os at finde de nødvendige informationer i tinglysningssystemet, frem for at vi som tidligere skulle søge separat for eksempel i CVR-registret. Så det går meget hurtigere, når man først bliver dus med, hvad det er man skal gøre.”

Et vigtigt element bliver ifølge Hanne-Mette at få skabt tillid til det nye system. Tillid til, at de ting systemet kan og skal, også fungerer, og til at systemets samarbejde med for eksempel finanssektorens egne systemer også fungerer. Lykkes det at opbygge den tillid, bliver tinglysningen med tiden meget mere effektiv, hvis man spørger Hanne-Mette:

“Det er effektivt. Vi skal jo ikke kontrollere nær så meget som tidligere. Systemet kontrollerer jo også underskrifterne. Vi får fortalt, hvor det er, vi skal kigge hen frem for, at vi selv skal sidde og lede efter alle de ting, som måske kunne være fejl. På den måde kræver det tillid til systemet. Jeg tror fuldt og fast på, at vi kan få skabt den tillid.”

Alt i alt ser Hanne-Mette frem til, at det digitale system kan nedbringe de daglige sagsbunker:

“Jeg synes, fremgangsmåden i det gamle system har været lidt tung med rigtig mange dokumenter og dagbøgerne, hvor indkomne sager dagligt skulle indføres. Det har også været lidt hårdt at se alle dokumenterne ligge på hylderne og i skufferne, når man har været bagud i konverteringsperioderne, eller når der har været boom i salget af ejendomme. Med det nye system forsvinder de fysiske bunker og dagbøgerne, og det vil give en anden oplevelse af arbejdspresset. Jeg tror, at det vil højne arbejdsglæden.”

Paa Tinge skal mand Jord skiøde

Tinglysning er bestemt ikke et nyt fænomen. Helt tilbage fra Jyske Lov fra 1241 skulle du drage på Tinge for at få ret til din ejendom. Skulle du have skøde på din ejendom, foregik det på ejendommelige måder. Når parterne tog på Tinge, skulle sælger kaste jord fra den solgte grund i skødet på køberen. Med udbredelsen af skriften forsvandt den slags ritualer, og i 1551 blev tingbøger gjort til et påbud. Nu skulle alt anføres på skrift.

Behovet for at beskatte fast ejendom gjorde det nødvendigt at udvikle et system til at fortegne landets faste ejendomme. Matriklen så sin begyndelse. Indtil da var tinglysning registreret efter tidspunkt, hvilket betød, at man ikke kunne

søge på tværs af forskellige tingbøger. Der var intet realregister, der sikrede at informationerne på tværs af landet stemte overens. Projektet med at fortegne Danmark i matrikler blev første gang igangsat i 1664. Et vigtigt grundelement i landets retssikkerhed blev dermed skabt. Udgangspunktet for den nuværende matrikel trådte i kraft den 1. januar 1844.

Først i 1926 blev tinglysningsloven vedtaget. Indtil da var tinglæsning den almindelige betegnelse, eftersom man stadig skulle læse dokumenterne højt på tinge med vidner. Med tinglysningsloven i 1926 ændrede det sig til den nuværende tinglysning.

Henover sommeren oplærer Hanne-Mette Tinglysningsrettens medarbejdere i det nye digitale system, så de er klar til den 8. september, hvor det nye digitale tinglysningssystem åbner på hjemmesiden www.tinglysning.dk. Dermed tages der hul på et nyt kapitel i tinglysningens historie. ■

Hanne-Mette Vedel Madsen er parat til at arbejde i det nye og radikalt forandrede tinglysningssystem. Foto: Ole Jakobsen.

Til kamp for kvalificeret mediedækning

Det er ærgerligt, når en journalist misforstår eller udelader relevante fakta i sin gengivelse af en sag, mener landsdommer Kurt Rasmussen. Det var en af grundene til, at han sagde ja til at være Vestre Landsrets pressekontaktdommer, da forsøgsordningen trådte i kraft for fem måneder siden.

Af kommunikationsmedarbejder Maria Louise West-Hansen, Domstolsstyrelsen

“Hård dom mener forsvarer”, “Anklager utilfreds med tyveridom”, “Anklager: Mild dom”. Overskrifterne stammer fra dækningen af nogle af de senere års spektakulære retssager, og, som overskrifterne antyder, optræder forsvarere og anklagere i de medieombruste sager ofte i avis-spalter og tv-nyheder med deres syn på afgørelsen i den sag, de netop har medvirket i. Landsdommer i Vestre Landsret Kurt Rasmussen mener, at

der mangler noget i den slags mediedækning, og derfor har han indvilget i at fungere som Vestre Landsrets pressekontaktdommer:

“Jeg sagde ja til at være Vestre Landsrets pressekontaktdommer, ud fra et ønske om, at der i højere grad er nogen fra domstolene, der udtaler sig om de afgørelser, der bliver truffet ved domstolene. Det bør ikke kun være aktørerne i sagen – ankla-

ger eller forsvarer – eller nogen udefra – professorer osv., der udtaler sig. Problemet ved kun at høre anklager eller forsvarer kan jo være, at fremstillingen kan blive farvet, alt efter hvem der spørges. Vi ved domstolene kan forhåbentlig give et mere uafhængigt perspektiv på sagen. Når vi medvirker, har vi samtidig mulighed for at få de facetter med, som vi som dommere synes er de vigtige i den enkelte sag,” siger Kurt Rasmussen.

Landsdommer Kurt Rasmussen. Privatfoto.

Foto: Polfoto.

Forsøgsordning i 15 retter

Kurt Rasmussen er én af de i alt 15 nye pressekontaktdommere, som har været i funktion fra 1. april i år. Som et led i en forsøgsordning har 15 retter over hele landet udpeget en dommer ved embedet, som kan besvare spørgsmål fra pressen om afgørelser, afsagt ved retten. Alle landets retter fik sidste år tilbud om at være med i forsøgsordningen, og det valgte 15 retter, foruden Højesteret, som deltager på særlige vilkår. De nye pressekontaktdommere blev tilbudt medietræning, inden forsøgsordningen trådte i kraft.

Den uafhængige vinkel

Kurt Rasmussen har allerede været i aktion som pressekontaktdommer i flere sager. I maj blev han interviewet live til Nyhederne på TV2 i forbindelse med, at Vestre Landsret i en konkret sag valgte at ophæve strafabatten ved drab i parforhold.

“Jeg blev blandt andet spurgt om, hvorvidt det var en principiel afgørelse, Vestre Landsret havde truffet, og om afgørelsen ville miste sin præcedensvirkning, hvis sagen kom for Højesteret. De besvarelser, jeg gav under interviewet, kunne så mange andre måske lige så vel have udtalt.

“Jeg sagde ja til at være Vestre Landsrets pressekontaktdommer, ud fra et ønske om, at der i højere grad er nogen fra domstolene, der udtaler sig om de afgørelser, der bliver truffet ved domstolene.”

Men der er også andre tilfælde, hvor en dommer kan komme med nogle udtalelser, hvor det ville være svært for folk udefra at udtale sig med samme vægt,” siger Kurt Rasmussen.

Han nævner som eksempel den såkaldte Mou-sag, som var for Vestre Landsret i april, og som drejede sig om en pige, der var blevet udsat for vold af sin mor og stedfar. Kurt Rasmussen var selv dommer i sagen, og da et af principperne bag forsøgsordningen er, at man ikke selv bør have deltaget i den sag, man udtaler sig om, overlod han i dette tilfælde pressekontakten til en kollega.

“Min kollega blev blandt andet spurgt, om landsretten havde lagt stor vægt på pigens forklaring. Hun udtalte, at hendes erfaring som dommer sagde hende, at man måtte have lagt betydelig vægt på pigens forklaring. Det vurderede hun bl.a. på baggrund af, at det kun kunne have været pigen, der havde set og oplevet en række af de hændelser, forældrene var blevet dømt for. Det giver selvfølgelig en vægt, når det er en dommer, der udtaler den slags,” siger Kurt Rasmussen.

Inden forsøgsordningen trådte i kraft, blev holdet af pressekontaktdommere enige om et sæt generelle principper for, hvilke spørgsmål man som pressekontaktdommer kan hjælpe med at besvare. Disse kan læses på domstol.dk under ‘Pressekontaktdommere’. Pressekontaktdommerne kan blandt andet hjælpe med at forklare indholdet af en dom, forklare reglerne på et givent område og give oplysninger om retspraksis. Omvendt kommer pressekontaktdommerne ikke med vurderinger af den enkelte afgørelse, og de udtaler sig kun om afgørelser fra den ret, hvor de hver især er ansat.

Fanger fejlene

Pressekontaktdommere kan altså være med til at forklare afgørelsen i en sag, men Kurt Rasmussen mener også, at pressekontaktdommerne har en vigtig funktion i forhold til at fange og afklare misforståelser i mediedækningen:

“Udgangspunktet er stadig, at vi kommunikerer i kraft af vores afgørelser, men vi ser desværre ofte, at en dom eller en kendelse, bliver refereret af en journalist, der tilsyneladende ikke har fået det væsentligste med eller har misforstået noget. Det kan jeg godt have det lidt skidt med.

“ Udgangspunktet er stadig, at vi kommunikerer i kraft af vores afgørelser, men vi ser desværre ofte, at en dom eller en kendelse, bliver refereret af en journalist, der tilsyneladende ikke har fået det væsentligste med eller har misforstået noget. Det kan jeg godt have det lidt skidt med. ”

Kammeradvokat Karsten Hagel-Sørensen taler med pressen i forbindelse med sagen om udvisningen af to tunesere i juli 2008. Foto: Polfoto.

Afgørelserne skal helst refereres i en form og i et sprog, så de også når ud til hr. og fru Jensen, gengivet korrekt og dækkende. Misforståelserne er noget af det, vi forhåbentlig kan være med til at udrydde. Det er jo ikke noget, man kan sikre sig mod, når man som dommer skriver sin afgørelse, men vi pressekontaktdommere kan give journalisterne en baggrundsviden og en vinkel, der forhåbentlig kan være med til at rette lidt op på tingene,” siger Kurt Rasmussen.

Effekt i hele retten

Ordnningen har nu fungeret i fem måneder, og ud over at Kurt Rasmus-

sen selv har været på banen flere gange som pressekontakttdommer, oplever han også en effekt i resten af landsretten:

“Mine kolleger er blevet mere opmærksomme på, hvornår det er nødvendigt at få kommunikeret en afgørelse ud. Antallet af pressemeddelelser er i hvert fald steget, siden vi har indført den her ordning, og jeg bliver også jævnlige kontaktet af kolleger. Generelt tror jeg, at vi her ved domstolene er blevet mere opmærksomme på, at der er et behov for, at vores arbejde bliver kommunikeret ordentligt ud,” siger Kurt Rasmussen.

Forsøgsordningen med pressekontakttdommere løber foreløbigt ét år frem til 1. april 2010. Derefter skal ordningen evalueres, og der skal træffes beslutning om, hvorvidt den skal videreføres. Du kan se, hvilke retter der er med i ordningen, og læse mere på www.domstol.dk under ‘Pressekontakttdommere’. ■

Kan en handicappet person ikke være lægdommer?

En snæver dørkarm. Manglende rampe. Ingen mulighed for lydfiler eller blindskrift. Dette er blot nogle af de barrierer, der kan betyde, at danskere med handicap ikke kan blive lægdommere. Men med ratifikationen af FN's handicapkonvention er det på tide igen at diskutere, hvordan vi sikrer denne adgang.

Af Birgitte Kofod Olsen, fhv. vicedirektør i Institut for Menneskerettigheder.

At Danmark skal være et inkluderende samfund med lige muligheder for alle, vil vist kun de færreste opponere imod. Alligevel er det nemt at pege på flere områder af vores samfund, hvor muligheden for at deltage i det offentlige liv i højere eller mindre grad er begrænset for nogle mennesker – ikke mindst for mennesker med handicap.

Hvad for eksempel vores retssystem

Birgitte Kofod Olsen er tidligere vicedirektør i Institut for Menneskerettigheder og nu CSR-konsulent.

angår, har man i mange fora længe diskuteret, hvordan og om mennesker med handicap skal have adgang til hvervet som lægdommer i Danmark. Og når jeg nu stiller spørgsmålet endnu engang og kommer med et nyt bud på en besvarelse, så er det ikke kun for at holde liv i den vigtige debat. Det er også, fordi spørgsmålet igen er blevet aktuelt, efter Folkeetinget den 28. maj i år besluttede at ratificere FN's Handicapkonvention.

Handicapkonventionens principper og perspektiv giver nemlig et nyt udgangspunkt for diskussionen, og det må efter min vurdering fremover være slut med at diskutere om for eksempel et synshandicap skal medføre udelukkelse fra hvervet som lægdommer i Danmark. Spørgsmålet må lyde: Hvordan sikrer vi, at handicappede personer kan deltage i det offentlige liv gennem hvervet som lægdommer på lige vilkår med andre borgere?

Retten til deltagelse i det offentlige liv

Vi må stille spørgsmålet som sådan, fordi FN's handicapkonvention opstiller som et grundlæggende princip for

forståelsen og anvendelsen af konventionen, at personer med handicap skal kunne deltage fuldt og effektivt i samfundet og indgå som inkluderede personer på lige vilkår med andre og med respekt for deres værdighed og forskellighed.

Der står således i konventionen første artikel: "Formålet med konventionen er at fremme, beskytte og sikre muligheden for, at alle personer med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre ..." Og videre i artikel tre opremser konventionen sine principper: ikke-diskrimination, fuld og effektiv deltagelse og inklusion i samfundslivet, respekt for forskellighed og accept af personer med handicap som en del af den menneskelige mangfoldighed og af menneskeheden og lige muligheder.

Udgangspunktet bliver altså, at konventionens konkrete bestemmelser – og her tænker jeg særligt på artikel 29 om deltagelse i det offentlige liv og artikel 13 om effektiv adgang til retssystemet – skal anvendes i ►

“ At Danmark skal være et inkluderende samfund med lige muligheder for alle, vil vist kun de færreste opponere imod. Alligevel er det nemt at pege på flere områder af vores samfund, hvor muligheden for at deltage i det offentlige liv i højere eller mindre grad er begrænset for nogle mennesker – ikke mindst for mennesker med handicap. ”

---

lyset af disse principper og konventionens formål. Det hører også med her, at anvendelsen af handicapkonventionen kræver forståelse for det funktionsperspektiv, den introducerer. Perspektivet betyder, at personer med handicap skal betragtes som rettighedshavere på lige vilkår med andre borgere og ikke udelukkes fra det offentlige liv blot med henvisning til deres handicap.

Samlet set fordrer konventionen derfor af staterne, at der træffes foranstaltninger af både lovgivningsmæssig og praktisk karakter til at sikre og fremme den fuldstændige virkeliggørelse af konventionens rettigheder.

Egnethed som lægdommer

Men hvad betyder kravene om ligebehandling og inklusion så i praksis? Et eksempel er udtagelsen af personer til de grundlister, hvorfra lægdommere udvælges. Disse bør nemlig tilrettelægges på en måde, så listerne afspejler mangfoldigheden i det danske samfund. Med andre ord bør personer med handicap ikke kunne udelukkes fra lægdommerhvervet alene med henvisning til, at de mangler egnethed på grund af et

handicap.

Ligebehandling og inklusion i retssystemet kan også betyde, at de fysiske og procesretlige rammer tilpasses på en måde, der muliggør, at en person med handicap, der i øvrigt opfylder det personlige egnethedskrav, i praksis kan udøve hvervet som nævning eller domsmand. For eksempel vil dette tilpasningskrav kunne medføre, at en lægdommer med synshandicap skal have stillet dokumenter til rådighed i braille tekst eller som lydfiler, eller at en kørestolsbruger skal sikres adgang til retslokalet, for eksempel gennem sikring af tilstrækkelig dørbredde og ramper.

Ret til retfærdig rettergang

Et andet vigtigt spørgsmål, der knytter sig til diskussionen om handicappede personers adgang til hvervet som lægdommer, er, om den tiltalte nu også er sikker på at få en retfærdig rettergang, hvis for eksempel en lægdommer har et synshandicap.

Det er naturligvis afgørende for alle parter i en retssag, at lægdommerne fremstår både kompetente, uafhængige og upartiske. Ved sammensætningen af grundlisterne bør man derfor tage højde for, at de forskellige kompetencer, lægdommerne besidder, sikrer, at de både enkeltvis og i forening kan anses som et egnet og relevant lægdommerkollegium. Inklusion af personer med handicap i lægdommerhvervet udgør derfor ikke en risiko for retfærdighed i rettergangen, så længe grundlisten ellers repræsenterer mangfoldighed og sikrer komplettering i evner og kompetencer hos samtlige af de optagne personer. Det samme gælder, hvis anvendelse af midler til rimelig tilpasning er relevante og vurderet som uden negativ indflydelse på lægdommerens vurdering af sagen.

Pligten til at sikre og fremme inklusion

At skabe et inkluderende samfund, hvor alle uanset deres baggrund kan

deltage aktivt og på lige vilkår, er ikke en let opgave. Det kræver et nyt perspektiv på vores mangfoldighed og en ny og mere rummelig vurdering af de kompetencer, vi er udstyret med, uanset vores baggrund eller handicap. Og så kræver det praktiske tiltag, der kan skabe de fysiske rammer for, at vi alle kan give vores bidrag og medvirke til udviklingen af samfundet. Det gælder også i forhold til retssystemet, og det gælder i forhold til handicappede personers adgang til at deltage som lægdommere.

Vi har således i dag en forpligtelse til at sikre, at den egnede lægdommer, der for eksempel har et synshandicap, kan udøve sit hverv på en lige så kompetent og ordentlig måde, som andre lægdommere. Det kræver tilpasning, både mentalt og i den fysiske virkelighed. Og FN's handicapkonvention hjælper os godt i gang med begge dele. ■

Artikel 13

“... effektiv adgang til retssystemet på lige fod med andre, herunder ved tilvejebringelse af procesretlig og alderssvarende tilpasning, for at lette deres mulighed for effektivt at deltage direkte eller indirekte, herunder som vidner, i alle former for retssager ...”

Institut for Menneskerettigheders Notat om handicappede personers adgang til lægdommerhvervet er tilgængeligt på www.menneskeret.dk

---

“ Et andet vigtigt spørgsmål, der knytter sig til diskussionen om handicappede personers adgang til hvervet som lægdommer, er, om den tiltalte nu også er sikker på at få en retfærdig rettergang, hvis for eksempel en lægdommer har et synshandicap. ”

Herredsretten, Reykjavik. Privatfoto.

Ej en saga blot!

Overraskende kapper og overvældende natur gjorde en tematur til Island til en inspirerende faglig rejse for medarbejderne på Retten på Bornholm.

Af afdelingsleder Annette Due, Retten på Bornholm

En Islandsrejse, som alle ved retten på Bornholm havde set frem til i årevis, var pludselig ved at blive virkelighed denne forårstorsdag i 2009, hvor retspræsidenten afsluttede morgens SU-møde med påmindelsen om at møde rettidigt i lufthavnen om eftermiddagen.

Efter ankomsten sent torsdag aften stod den fredag på besøg i Herredsretten (=byretten) i Reykjavik, der på et centralt torv har til huse i en flot bygning med en stor hall med skinnende marmorgulve og en stor mahogniskranke med guldindfattede glasruder. Bygningen har nemlig

huset en bank, indtil herredsretten overtog bygningen i forbindelse med en reform af det islandske domstolsvæsen i 1992.

Herredsrettens præsident, Helgi Jónsson, der i Island har en mere jordbunden titel af domstolschef (dómstjóri), var vært for en meget interessant og informativ rundvisning samt et foredrag – på dansk – om de islandske domstole.

To instanser

De islandske domstole har to instanser: Herredsretterne, der er første instans, samt højesteret. Der er otte

herredsretter med i alt 38 dommere. Herredsretten i Reykjavik er med 22 dommere den absolut største herredsret, hvilket navnlig skyldes, at 2/3 af den islandske befolkning på ca. 320.000 bor i Reykjavik. Ved den islandske højesteret er der ni dommere. De islandske domstole beskæftiger ikke længere dommerfuldmægtige efter, at den islandske højesteret for nogle år siden afgjorde, at dommerfuldmægtige ikke kunne beklæde retten, da de ikke nød den samme uafhængighed som udnævnte dommere. Vores vært gav udtryk for, at der i det islandske domstolsvæsen opleves et stigende savn ►

De islandske domstole har siden en reform i 1992 bestået af otte herredsretter som første instans og højesteret som anden og øverste instans.

Ved de islandske domstole er udnævnt 38 herredsdommere og ni højesteretsdommere.

Den islandske domstolsadministration varetager alene herredsretternes forhold. Højesteret forhandler selv sit budget og administrative forhold med justitsministeren.

Islandske dommere – både herredsretsdommere og højesteretsdommere – har i mange år anvendt kapper.

af dommerfuldmægtige, navnlig i relation til både uddannelse og dommerrekruttering.

Den islandske domstolsadministration er administrativ styrelse for herredsretterne, men ikke for højesteret, der selv forhandler sit budget og øvrige administrative forhold direkte med justitsministeriet.

Herredsretsdommere udnævnes af justitsministeren efter indstilling fra det islandske dommerudnævnelses-

råd, der, i modsætning til det danske dommerudnævnelsesråd, indstiller flere prioriterede ansøgere til justitsministeren at vælge imellem. Herredsretternes præsidenter udpeges af justitsministeren på åremål (fem år).

Den økonomiske krise i Island berører også domstolene både for så vidt angår sagstilgang og administrative forhold. Udover at domstolsansatte ligesom andre offentligt ansatte i Island er blevet sat mærkbart ned i løn, er der for tiden i besparelsesøjemed overvejelser om at slå alle herredsretter sammen til én samlet herredsret for hele Island med et antal afdelingskontorer rundt i landet.

På med kapperne

Rundvisningen bød også på lejlighed til at overvære en straffesag med en polak som tiltalt. Aktørerne lod sig ikke mærke af gæstebuddet, og en polsk tolk oversatte ivrigt fra sagen. Vel ude af retssalen faldt talen straks på aktørernes påklædning: Kapperne.

Dette i danske byretter lidt fy-agtige ord var i Island hverdagspåkledning i alle retter. Og – indrømmet – vi blev positivt overrasket. Senere på retspræsidentens kontor stod den på modeshow. Juristerne prøvede værtens kappe efter tur, så de – altså kapperne – kunne blive foreviget. Juristerne kunne jo ligeså godt vænne sig til det. “Sådan skal det være, når

det nu absolut skal være”, udbrød vores egen retspræsident, “Den er flot i snittet, og der er huller, så man kan komme til lommerne.” Kapperne blev nøje studeret, og der var enighed om, at de var pænt udført. Ordet kappe var nu ikke længere så skræmmende, og alle var enige om at forsøge at “sælge” det islandske kappedesign derhjemme.

Dagen efter fik alle den islandske natur, geologi og historie samt det islandske klima ind under huden: Tingvalla-sletten, hvor demokratiet i Norden havde sin vugge for over 1000 år siden, Geysir-området, der betog alle med tårnhøje vandsøjler af kogende vand samt de brusende vandfald ved Guldfoss. Dagen blev afsluttet på en hummerrestaurant i bedste fiskerstil på kanten af det store Atlanterhav forinden et kurbad i Den Blå Lagune og hjemrejse om søndagen. Det blev en temarejse, der aldrig bliver en saga blot. Den var ganske vist – og helt vidunderlig. ■

Retten på Bornholms temarejse til Island var økonomisk mulig takket være legatmidler, egenbetaling fra personalet samt et sædvanligt temadagsbidrag fra embedets selvforvaltning.

Islands natur danner en smuk ramme om rejsen. Privatfoto.

Hvem fastsætter straffene?

Domstolene til debat er en artikelserie, hvor vi giver ordet til en person, der ønsker at rejse en debat på retsområdet. Hvis du har forslag til indlæg, er du velkommen til at skrive til kommunikationsmedarbejder Maria Louise West-Hansen på mlw@domstolsstyrelsen.dk.

Lovgivning og strafudmåling. Skillelinjen mellem politik og domstole er i stigende grad til debat i spørgsmål om, hvem der bør definere strafniveauet i Danmark. Rigsadvokaten håber, at debatten resulterer i en fælles kodeks.

Af rigsadvokat Jørgen Steen Sørensen

Retten i Næstved. Foto: Mirakelfoto.

Svaret på spørgsmålet i overskriften kan forekomme indlysende. Det er naturligvis lovgivningsmagten – regering og Folketing – der fastsætter den generelle ramme, som straffene skal udmåles indenfor. Og det er naturligvis domstolene, der fastsætter straffene i de enkelte sager.

Helt så enkelt er spørgsmålet imidlertid ikke. Vores strafferammer er i

almindelighed brede og fleksible, og inden for den enkelte strafferamme vil der derfor ofte gælde en "normalstraf", som retten tager udgangspunkt i, og som herefter kan justeres i skærpende eller formildende retning afhængig af den pågældende sags konkrete omstændigheder.

Spørgsmålet er, hvem der skal fastsætte denne normalstraf.

Domstolene kan i hvert fald gøre det. Det kan ske ved en række af enkeltafgørelser, der efterhånden danner et mønster, eller det kan ske ved principielle udtalelser fra landsretterne eller Højesteret. Det har naturligvis aldrig været til hinder for, at lovgivningsmagten f.eks. via en ændring af strafferammen generelt markerer, at man ønsker en skærpelse af det gældende strafniveau, men ►

sådanne markeringer har i givet fald måttet udmøntes konkret i domstolens praksis.

I de senere år har vi imidlertid på en række centrale kriminalitetsområder set en udvikling i retning af, at lovgivningsmagten – typisk i forarbejderne til lovændringer – selv tager på sig meget konkret at fastslå, hvilket strafniveau man ønsker i forskellige typetilfælde. Det er f.eks. sket ved vold, voldtægt, seksuelt misbrug af børn og ulovlig besiddelse af våben. I forbindelse med gennemførelsen i foråret af den såkaldte bandepakke har lovgivningsmagten taget et skridt videre og fastsat egentlige minimumsstraffe for visse overtrædelser af våbenloven.

Domstolene har ved en række lejligheder givet udtryk for betænkelighed ved denne udvikling, men indtil videre uden at lovgivningsmagten kan siges at have ændret kurs. Det er dog blevet sædvanligt i lovgivningens forarbejder udtrykkeligt at markere, at der alene er tale om udgangspunkter, som domstolene i de enkelte sager kan fravige, hvis de konkrete omstændigheder taler for det.

Nogle aktuelle sager

Problemstillingen har for nylig været sat på spidsen i forbindelse med diskussionen om den såkaldte "ægtefællerabat", altså det forhold at normalstraffen i sager om drab på ægtefæller eller samleve i mange år har været lavere end i andre sager om drab (normalstraffen for ægtefælle- eller drab er således 10 år for fuldbyrdet drab og 5 år for forsøg, mens den er henholdsvis 12 og 6 år i "almindelige" drabssager). Den politiske stemning har igennem nogen tid væ-

Rigsadvokat Jørgen Steen Sørensen. Foto: Rigsadvokaten.

“Vores strafferammer er i almindelighed brede og fleksible, og inden for den enkelte strafferamme vil der derfor ofte gælde en ”normalstraf”, som retten tager udgangspunkt i, og som herefter kan justeres i skærpende eller formildende retning afhængig af den pågældende sags konkrete omstændigheder.”

ret, at denne forskel ikke er rimelig, og der er i den forbindelse henvist til samfundets ændrede syn på vold i familien og til de skærpelser, der i øvrigt er gennemført af straffene for personfarlig kriminalitet.

Det relevante spørgsmål i denne sammenhæng er, hvem der i givet fald skal tage skridt til en strafskærpelse på området. Domstolene (efter påstand fra anklagemyndigheden) eller lovgivningsmagten?

I begyndelsen af forrige folketings-samling tilkendegav regeringen, at man ville fremlægge et lovforslag med henblik på skærpelse af straffen for ægtefælledrab. Højesterets præsident rettede imidlertid henvendelse til justitsministeren og gav udtryk for, at en sådan skærpelse i første omgang burde søges gennemført ved, at relevante sager blev indbragt for domstolene. Højesterets præsident pegede i den forbindelse særligt på, at det var anklagemyndigheden selv, der i sin tid havde lagt op til en vis lempelse af strafniveauet i disse sager.

“ Det relevante spørgsmål i denne sammenhæng er, hvem der i givet fald skal tage skridt til en strafskærpelse på området. Domstolene (efter påstand fra anklagemyndigheden) eller lovgivningsmagten? ”

Dette tog regeringen til efterretning og anmodede efter drøftelse med rigsadvokaten anklagemyndigheden om at søge egnede sager indbragt for domstolene. Vestre Landsret har nu i en konkret prøvesag fulgt anklagemyndighedens synspunkt om, at normalstraffen for fuldbyrdet manddrab også i “ægtefællesager” bør være 12 år, og denne sag er indbragt for Højesteret med henblik på domstolenes endelige vurdering af spørgsmålet.

Det beskrevne forløb illustrerer meget godt de principielle forskelle i domstolenes og lovgivningsmagtens tilgang til, hvordan normalstraffe bør kunne fastsættes. Og man skal næppe drage for mange generelle slutninger af det forhold, at regeringen med hensyn til den omtalte problemstilling vedrørende straffen for ægtefælledrab besluttede at følge henstillingen fra Højesterets præsident. Der er således tale om en ganske vanskelig principiel problemstilling.

Modstridende hensyn

På den ene side er det helt forståeligt, at domstolene ser det som en meget central opgave ikke kun at udmåle straffene i de enkelte sager, men også mere generelt at fastlægge strafniveauerne – og at domstolene derfor kan være tilbøjelige til at reagere, når lovgivningsmagten i stigende grad bevæger sig ind på dette område. Hertil kommer, at der kan være en naturlig bekymring for, om lovgivningen nu også vil efterlade den nødvendige fleksibilitet, således at der kan tages de relevante hensyn til den enkelte sags omstændigheder.

På den anden side er det en kendsgerning, at spørgsmålet om, hvor straffniveauerne på centrale kriminalitetsområder bør ligge, er et af de retspolitiske temaer, der påkalder sig størst interesse i disse år. Og det vil nok være vanskeligt at overbevise politikere om, at de ikke må befatte sig med mere konkrete straffniveauer i tilfælde, hvor de mener, at det gældende niveau er utilfredsstillende. Det vil let blive opfattet som et væsentligt indgreb i den politiske reguleringsmagt, og den tanke, at det blot ville føre til mere udbredt brug af egentlige minimumsstraffe, er ikke fjern.

Der er således tale om en problemstilling, hvor både domstole og lovgivningsmagt kan siges at have væsentlige interesser – og en problemstilling, som efterhånden har været aktuell i en årrække. På den baggrund har Justitsministeriet nu lagt op til, at Straffelovrådet skal vurdere de principielle spørgsmål, som opstår, når der er politisk ønske om straffskærpelser. Det vil forhåbentlig give et godt grundlag for de videre overvejelser på et område, hvor den rigtige afgrænsning mellem domstolens og lovgivningsmagtens opgaver kan give anledning til reel tvivl.

Gamle traditioner i en ny retspolitisk virkelighed

Man kan se spørgsmålet om, hvem der skal fastsætte normalstraffene, som en brik i en større og mere generel problemstilling om, hvor tæt lovgivningsmagten skal gå på domstolene. For det er jo ikke første gang, at der har været diskussion om, hvor stregen mellem dommere og politikere skal trækkes. Andre

aktuelle eksempler er diskussionen om forbud mod religiøse symboler i domstolene (“tørklædeforbudet”) og diskussionen om, hvor langt politikere bør gå i udtalelser om f.eks. verserende straffesager. Det skal nok grundlæggende ses som udtryk for, at retspolitik – og ikke mindst kriminalpolitik – i disse år er en af Danmarks helt store politiske kamppladser, og at gamle og velkendte principper bl.a. om forholdet mellem dommere og politikere derfor lettere end hidtil bliver sat på prøve.

Personligt tror jeg, at vi vil se diskussionen om, hvor tæt politikere bør gå på domstolene, fortsætte i forskellige afskygninger. Jeg tror også, at det vil blive stadig vanskeligere for domstolene at forsvare hidtidige principper på området alene med henvisning til traditioner og tidligere lovgivningspraksis mv., for traditioner og praksis er generelt under betydelig udfordring i moderne retspolitik.

Behov for fælles fodslag

Derfor er det godt, at Straffelovrådet nu skal foretage en samlet analyse af de principielle spørgsmål, der

opstår i forbindelse med politiske ønsker om straffskærpelser, herunder hvordan domstolens rolle på området respekteres bedst muligt. Det vil være endnu bedre, hvis analysen og den videre diskussion kunne resultere i en form for fælles “kodeks” for, hvor grænserne for lovgivning om strafudmåling bør gå. Der er nemlig brug for at finde en nogenlunde konsekvent linje i en problemstilling, som efterhånden i en årrække har skilt de retspolitiske vande.

På samme måde kunne der være god grund til i relevante fora – og gerne i et samarbejde mellem fagfolk og politikere – at få gennemdrøftet andre aktuelle problemstillinger, f.eks. om grænserne for politiske kommentarer til verserende straffesager. Det er jo en kendsgerning, at der også på dette område undertiden er en vis modsætning mellem domstolens opfattelse af egen rolle og politikeres følelse af behov for manøvrerum i den offentlige debat. Det bør man tale åbent og generelt om, således at diskussionerne ikke altid udspiller sig i forbindelse med tilspidsede enkeltsager.

I det hele taget er det afgørende vigtigt, at domstolene og politikere ikke går i “baglås” over for hinanden, men opretholder en konstruktiv dialog om f.eks. spørgsmål som dem, jeg har skitseret ovenfor. Lykkes det, vil domstolene også fremover have særdeles gode muligheder for at påvirke vigtige retspolitiske problemstillinger. Og det bør jo være en selvfølge i et kvalitetsorienteret retssamfund. ■

“I det hele taget er det afgørende vigtigt, at domstolene og politikere ikke går i ”baglås” over for hinanden, men opretholder en konstruktiv dialog.”

Redaktionen modtager gerne korte indlæg og forslag til aktiviteter eller emner, som du mener, bør omtales under "Kort nyt". Alle idéer er velkomne – naturligvis også idéer til større emner eller områder, som du mener, der bør sættes fokus på i en kommende udgave af tidsskriftet. Du kan sende indlæg og idéer til kommunikationsmedarbejder Maria Louise West-Hansen på mlw@domstolsstyrelsen.dk.

Brugerundersøgelse af Danmarks Domstole

I 2. halvår 2009 vil der igen blive gennemført en landsdækkende brugerundersøgelse af Danmarks Domstole. Der er tidligere gennemført to brugerundersøgelser i henholdsvis 2001 og 2005.

Brugerne er i denne forbindelse både de "almindelige brugere" af byretterne og de overordnede retter i form af parter, vidner mv. og de "professionelle brugere" som for eksempel advokater, anklagemyndigheden, domsmænd og nævninge.

Ud over at være en status for hvordan

det ser ud med brugernes tilfredshed med domstolene, skal brugerundersøgelsen identificere de udfordringer, domstolene står overfor i forhold til brugerne, og sætte en proces i gang med henblik på at komme med konstruktive løsninger herpå.

Brugerundersøgelsen vil således både have et bagudrettet og et fremadrettet perspektiv, hvor det fremadrettede perspektiv vil blive vægtet meget højt.

En anden ting, der vil blive prioriteret højt i forbindelse med undersøgel-

sen, er de lokale forhold og aspekter, og her skal undersøgelsen både identificere særlige lokale forhold og derefter adressere dem i forbindelse med de fremadrettede løsninger.

Der er nedsat en styregruppe med repræsentation fra retterne og organisationerne og undersøgelsen vil blive gennemført med bistand fra et konsulentfirma. ■

Dommeres studiebesøg i Højesteret

I overensstemmelse med Visionsudvalgets anbefaling om karriereførløb for dommere efter dommerudnævnelsen er det nu muligt for dommere fra alle retter at få et studieophold i Højesteret.

Indhold

Under studieopholdet vil dommeren få kendskab til dommerarbejdet i Højesteret ved overværelse af hovedforhandling, votering og domsskrivning i en eller flere sager. Overværelsen vil ske fra tilhørerpladserne. En højesteretsdommer vil bistå med praktiske oplysninger om arbejdsform og sagsbehandling. Dommerne vil inden studieopholdet få udleveret det materiale, der indgår i Højesterets sag, så der er mulighed for forberedelse

inden studieopholdet. Man ikke kan overvære en sag, man selv har deltaget i.

Varighed

For byretsdommere vil studieopholdet have en varighed på op til en uge, hvor der vil være mulighed for at overvære hovedforhandling mv. i to sager.

For landsdommere og dommere fra Sø- og Handelsretten vil studieopholdet vare ca. to dage, hvilket giver mulighed for at overvære hovedforhandling mv. i én sag.

Tilmelding

Anmodning om studieophold skal indgives til egen retspræsident, der videresender anmodningen til Høje-

steret. Højesteret vil i forvejen oplyse på intranettet, i hvilke uger studiebesøg kan modtages. Ved sammenfald af ønsker, fordeler Højesteret ansøjerne.

Kontaktperson i Højesteret: administrationschef Lisa Rising. ■

Fælles advokatregister for byretterne

Landets 24 byretter har fået et nyt fælles Advokatregister. Byretternes lokale og egne oprettede advokatregistre er blevet erstattet af et fælles centralt register fra Advokatsamfundet kendt som "Advokatnøglen". Det nye register er landsdækkende og indeholder dermed alle advokater med bestalling i Danmark.

Formålet med det fælles Advokatregister har først og fremmest været at kvalitetssikre alle data på landets advokater. Registeret er en sikring for, at alle advokater, der har mistet deres bestalling, øjeblikkeligt fjernes fra regi-

steret. Samtidig vil alle nye advokater være repræsenteret i registeret, så snart de modtager deres bestalling.

Da det med den nye løsning er Advokatsamfundet, der sørger for opdatering af advokaterne og deres kontaktoplysninger, har byretterne fået fjernet en stor arbejdsopgave i den daglige vedligeholdelse af advokatoplysningerne. Det betyder samtidig, at et stort ansvar for korrekte data nu er flyttet væk fra byretterne. Udover at Advokatsamfundet har ansvar for, at registeret kun indeholder advokater med bestalling, er det advokaterne selv, der

får ansvar for, at deres øvrige oplysninger er korrekte. I den forbindelse har Advokatsamfundet i samarbejde med Domstolsstyrelsen informeret landets advokater om den nye løsning.

Fremadrettet er det målsætningen, at også de overordnede retter skal have adgang til det fælles Advokatregister. ■

Nyt videoprojekt i Syd- og Sønderjylland

I samarbejde med Kriminalforsorgen, Rigspolitiet og Rigsadvokaturen har Domstolsstyrelsen det seneste halve år arbejdet med planlægning af et demonstrationsprojekt vedrørende brug af videokonferenceudstyr i Syd- og Sønderjyllands politikreds. Demonstrationsprojektet bygger videre på det tidligere gennemførte videoprojekt, og indebærer installation af udstyr i retterne i Esbjerg og Sønderborg, politistationen i Esbjerg og 3-5 arresthuse. Hertil kommer en fælles netværksforbindelse, som muliggør mindst tre samtidige opkoblinger på tværs af myndighederne.

Løsningen skal således både kunne håndtere kravene fra det tidligere forsøgsprojekt om brug af videokonfe-

rence ved afhøringer af vidner i retten, og de nye regler om brug af videokonference ved afhøring af arrestanter i fristforlængelsessager, som folketinget vedtog den 19. maj 2009. Herudover skal retssalsløsningen – i lyset af de gode erfaringer fra lydoptagelsesprojektet – også kunne håndtere rumoptagelse af forklaringer i straffesager og bruges som almindeligt AV-udstyr til eksempelvis fremvisning af overvågningsvideoer mv. i retten.

Loven træder allerede i kraft 1. oktober 2009, og meget skal nås inden da. Henover sommeren skal de endelige løsninger falde på plads og kontakterne med leverandørerne indgås, hvorefter det tekniske udstyr og netværk skal installeres og testes i perioden

frem til oktober-november 2009. Hvis alt går efter planen, vil den første sag være berammet og gennemført i løbet af november 2009.

Det er tanken, at den endelige løsning for demonstrationsprojektet senere skal udrulles til resten af landet efter samme skabelon. Det er således et væsentligt succeskriterium for projektet, at løsningen i Syd- og Sønderjylland giver mulighed herfor.

Hvis du vil vide mere, kan du kontakte projektleder Lea Helene Svane, Domsstolsstyrelsen, på tlf. nr. 3395 6838. ■

Talegenkendelse som fast tilbud

Fra 1. september 2009 vil talegenkendelse indgå som en del af de tekniske hjælpemidler, som ansatte ved Danmarks Domstole kan gøre brug af i deres daglige arbejde. Beslutningen er truffet på baggrund af erfaringerne fra pilotforsøget om brug af talegenkendelse, som kørte ved syv udvalgte byretter i perioden maj 2008 til maj 2009. I evalueringen blev det nemlig konkluderet, at talegenkendelse med fordel kan benyttes til udvalgte brugere, og det bør stilles til rådighed for denne målgruppe. Det talegenkendelsesprogram, som stilles til rådighed for retterne, er undervejs i projektet blevet udvidet med flere tusinde ord, således

at det bedre matcher domstolernes sprogbrug og behov.

Det er vigtigt at gøre opmærksom på, at talegenkendelse mest af alt er et hjælperedskab og et alternativ til at skrive. Der er således ikke tale om et egentligt effektiviseringsredskab. Efter anbefaling fra pilotdeltagerne vil de, som ønsker at anvende talegenkendelse, få programmet og det tilhørende udstyr stillet til rådighed som led i en introduktionspakke. Det er retterne selv, som bærer udgifterne til denne introduktionspakke for de enkelte brugere. ■

Succes med elektroniske fodlænker

En ny undersøgelse fra Kriminalforsorgen viser, at 92 % af de 1.175 personer, der i 2008 begyndte at afsone deres straf i de såkaldte elektroniske fodlænker, har fuldført afsoningen i fodlænke. De sidste 8 % fik deres tilladelse inddraget, og måtte afsone resten af deres straf i fængsel eller arresthus. Tilladelsen blev ofte kaldt tilbage, fordi den dømte enten havde indtaget alkohol på bopælen, havde begået ny kriminalitet eller havde forladt sin bopæl uden tilladelse.

3.000 dømte blev i 2008 opfordret til at søge om tilladelse til at indgå i ordningen med elektroniske fodlænker, og heraf ansøgte 65 % af de dømte.

Siden 2005 har det været muligt for dømte at udstå deres straf på egen bopæl med elektronisk overvågning i form af elektroniske fodlænker. Alle, der er idømt en straf på fængsel i tre måneder eller derunder, kan søge om at afsone i elektronisk fodlænke. Dog ikke personer, der er idømt fængsel i 15 dage eller derunder for overtrædelse af våbenloven. For at få mulighed for at afsone sin straf med elektronisk fodlænke skal den dømte bl.a. have en egnet bolig og være i arbejde, under uddannelse eller være beskæftiget på anden vis. ■

HK og DTF på Færøerne

Tillidsrepræsentanterne for HK og DTF har dannet fire regionale netværk og et netværk for de overordnede retter og Domstolsstyrelsen. Netværkene mødes to gange årligt på skift ved hinandens embeder for at udveksle erfaringer og drøfte aktuelle temaer.

I begyndelsen af maj 2009 besøgte netværket for hovedstadsregionen, der også dækker Bornholm og Færøerne, Retten på Færøerne. Dagsordenen var blandt andet arbejdspress, bygninger, ny løn, brandkursus, arbejdet omkring talekendelse og protokollering. Der blev også orienteret om ændringer i SU-cirkulæret af den faglige sekretær i HK/Stat Hovedstaden.

“Det planlagte program var godt sammensat, og det var spændende at besøge Sorenskriveren (dommeren red.) og hilse på personalet. Det er altid spændende at høre, hvad der er

sket siden sidst ved de andre embeder og høre, om der er nogen, der er kommet til bunds i bunkerne,” siger Lissie Gadman og Annamarie Kriegbaum fra Retten i Helsingør.

Dommerkontoret på Færøerne ligger midt i Torshavn, men har bitingsted på Syderø. På kontoret er der ansat 17 kontorfunktionærer, heraf en administrerende kontorleder, fem jurister, heraf to sorenskrivere, hvoraf har den ene administrative ansvar.

Efter retsplejelovens gennemførelse i Danmark er der udstedt en særlig færøsk retsplejelov. Denne adskiller sig blandt andet fra den danske retsplejeordning ved, at Retten på Færøerne er kompetent i alle retssager. Færøerne udgør desuden en særlig nævningekreds med sorenskriveren som retsformand. ■

Diplomatiet møder Højesteret

Højesteret har inviteret alle udenlandske ambassadører til et møde i Højesteret den 16. september 2009. Formålet er at orientere udlandet om Højesterets rolle og funktion. Det er vigtigt, at domstolene, herunder Højesteret, viser åbenhed over for omverdenen.

På mødet vil højesteretspræsident Torben Melchior orientere om Højesterets historie, om rettens stilling i dag i forhold til den udøvende og den lovgivende magt og om påvirkning fra internationale domstole. Højesterets-

dommer Niels Grubbe, der er formand for Domstolsstyrelsens bestyrelse, vil redegøre for domstolsadministrationen og for domstolsreformens betydning for Højesteret. Endvidere vil højesteretsdommer Vibeke Rønne orientere om det daglige arbejde i Højesteret, om dommerens votering og om udnævnelse af højesteretsdommere.

Det er kun anden gang i Højesterets 348-årige historie, at der afholdes et sådant møde. Første gang var i 2006. ■

DANMARKS DOMSTOLE

Tidsskrift for ca. 2.500 ansatte ved domstolene, i Procesbevillingsnævnet og Domstolsstyrelsen samt interesserede brugere.

Udgivet af:
Domstolsstyrelsen
Store Kongensgade 1-3
1264 København K
Telefon 70 10 33 22
Telefax 70 10 44 55

Ansvarlig iflg.
medieansvarsloven:
Direktør Adam Wolf

Redaktion:
Emil Melchior
Maria Louise West-Hansen

Grafisk tilrettelæggelse:
Jette Koefoed

Grafisk produktion:
Anton M. Jensen

Oplag: 3150

